

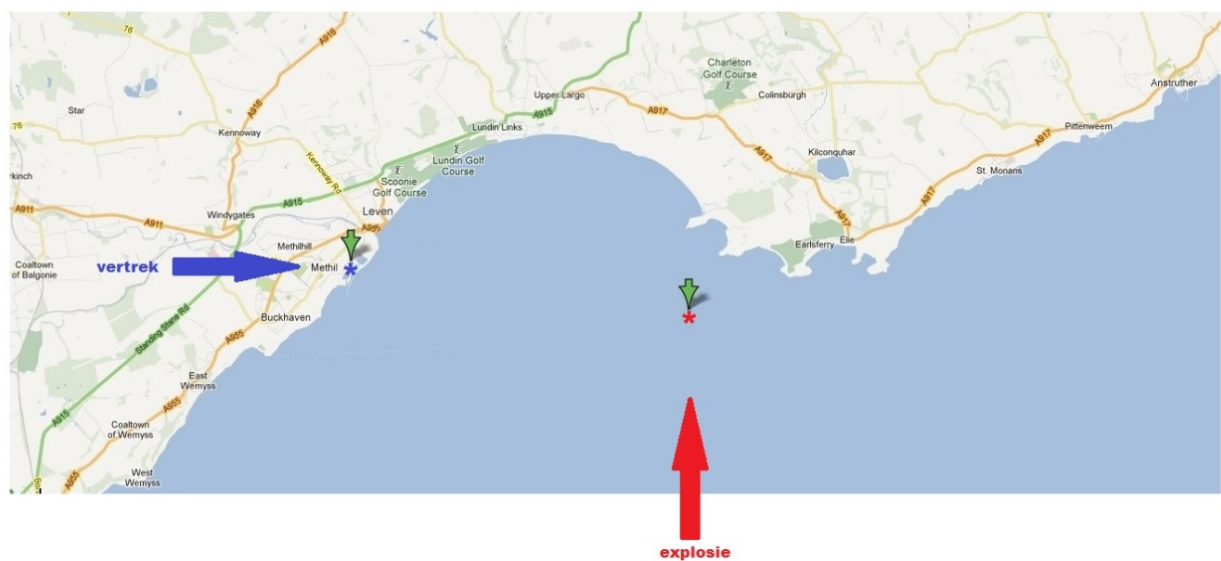
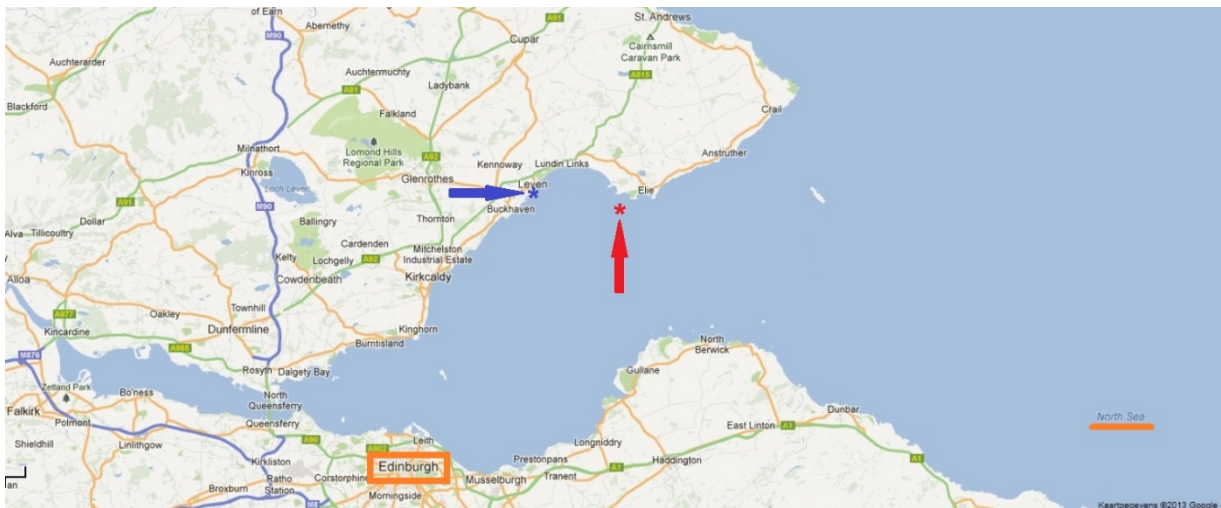
Jan Jans Iwema, 21 jaar

Op 19 september 1919 werd in de gemeente Opsterland **Jan Jans Iwema** geboren. Medio 1938 kwam hij, met zijn ouders, broer en twee zussen, in Haren wonen, aan de Rijksweg 265. Een jaar later verhuisde de familie naar Hoornsedijk 29 en weer een jaar later, op 1 mei 1940, naar de Meerweg 191, schuin tegenover café Friescheveen. Vader Iwema en zoon Ernst gingen langs de huizen met een groentekar, voortgetrokken door een paard. Achter het huis was een schuur voor het vee en werd groente geteeld. Bij het Noord-Willemskanaal huurde de familie twee hectare land, waar vee geweid werd.

Jan wilde naar zee; de grote vaart trok hem aan.

Toen de oorlog uitbrak, was Jan Iwema kok-matros aan boord van het nieuwe Groninger motorschip Arizona, eigendom van O. Bosma en P. de Wit.

Het schip verliet Methil Roads, gelegen aan de oostkust van Schotland, op zondagmorgen 29 september 1940, met een achtkoppige bemanning aan boord. Het schip was geladen met kolen. Nabij Elie Punt, om half acht in de ochtend, voer het schip op een magnetische mijn.

Kapitein Poelman en matroos Tigchelaar raakten klem in de overblijfselen van het stuurhuis. Tweede machinist Grave raakte gewond, maar zag kans om Poelman en Tigchelaar een zwemvest te bezorgen. Grave en Tigchelaar sprongen over boord en werden gered. Poelman had de kracht niet meer om in het water te springen; toch werd ook hij later door reddingswerkers opgepikt. De vijf overige bemanningsleden werden vermist: stuurman Stel, machinist Snitjer en de matrozen De Graaf, Kingsland en Iwema. Jan Jans Iwema was tien dagen eerder 21 jaar geworden.

De coasters die kolen vervoerden, voeren gewoonlijk dicht langs de kust van de ene haven naar de andere. Voor de toegang van de havens waren verscheidene Duitse mijnen geplaatst. Tussen eind augustus 1940 en eind januari 1941 liepen minstens negentien Nederlandse coasters op een mijn. Dertien daarvan zonken, zes raakten zwaar beschadigd.

Een voordeel van het dicht langs de kust varen, was dat de kans op redding van de bemanning groter was dan op volle zee. Maar de kracht van de explosies was meestal zo verwoestend, dat weinigen het er levend van af brachten.

Het wrak van de Arizona ligt nog altijd op de zeebodem, op een diepte van 18 meter.

De familie van Jan verkeerde ruim tien jaar in onzekerheid over zijn lot. Eind 1950 werd het bangste vermoeden bewaarheid: er kwam een bericht waarin stond dat het schip, waarop Jan voer, vergaan was op 29 september 1940.

Op 8 december 1950 werd in Haren aangifte gedaan van het overlijden van Jan Iwema.

Ernst Iwema en zijn vrouw Willy woonden vanaf hun huwelijk in 1949 bij de ouders van Ernst aan de Meerweg. Later werd het huis in tweeën gesplitst.

In 1957 werd in Rotterdam het Nationaal Koopvaardijmonument geplaatst voor de 7000 mensen die in de oorlogsjaren op zee door oorlogsgeweld om het leven kwamen.

De naam van Jan Jans Iwema staat in het slachtofferregister en in de gedenkboeken van de Oorlogsgravenstichting.

Met dank aan A. Reijniers

Bronnen:

1. "Scheepsrampen in oorlogstijd", Anoniem, uitgegeven ten bate van het Nationaal Zeemansfonds N.V. Drukkerij en Uitgeverij J.F. Duwaer en Zonen, Amsterdam september 1947

2. "Geschiedenis van de Nederlandse Koopvaardij in de Tweede Wereldoorlog" Deel 1. K.W.L. Bezemer, Elsevier Boeken B.V. Amsterdam, 2e druk 1987

3. "Nederlandse Zeemansgraven Tweede Wereldoorlog", Deel 1, Het Westelijk Halfrond, E. Melis en W. van Wamel, Stichting Herdenking Junyo Maru-Sumatra, Nijmegen, april 1988

4. Gedenkboeken van de Nederlandse Oorlogsgravenstichting OGS